

Retrat de família

Una de les darreres tendències innovadores que s'ha produït en el terreny de la biografia literària durant els últims anys és el fenomen que podríem anomenar *el retrat de família*. Es tracta d'una biografia d'un conjunt de personalitats que es van aplegar en un lloc concret, en una data específica, normalment al voltant d'un esdeveniment de gran relleu històric.

En aquest sentit, el 2006, l'historiador i biògraf anglès Richard Davenport-Hines va somoure les tranquil·les aigües del memorialisme anglès amb el seu àmè *Una nit al Majèstic*, un retrat del famós sopar muntat per Violet i Sydney Schiff, per celebrar l'estrena de *Renard*, l'òpera-ballet de càmera en un acte de Stravinski. Va ser a París el 18 de maig del 1922, gràcies als bons oficis de Diàguilev i els llegendaris Ballets Russos. Entre els comensals hi ha-

via, ni més ni menys, Diàguilev, Stravinski, Picasso, Proust, Joyce i alguns més.

Seguint l'exemple de Davenport, el 2014, Stanley Plumly va publicar *El vespre immortal*, que recrea el mític sopar, el 28 de desembre del 1817, a casa del pintor Benjamin Robert Hayden, per festejar l'acabament de la seva ambiciosa obra pictòrica *L'entrada de Crist a Jerusalem*. Hayden va convidar a compartir l'àpat tres epígons del romanticisme –William Wordsworth, John Keats i Charles Lamb– amb la idea que el gran mestre Wordsworth, tota una institució, tingués l'oportunitat de conèixer el jove prodigi Keats.

Ara el periodista i escriptor Agustí Pons, que darrerament ha aportat diverses novetats significatives al nostre sistema literari, ha decidit anostrear *el retrat de família*, amb la seva fresca i punyent obra *Zuric, 1917. Lenin, Joyce, Tzara. Les tres revo-*

lucions que van canviar el món. Les tres personalitats inoblidables van anar a parar a Zuric, evidentment per raons i motivacions diferents, i des de la petita ciutat helvètica van dissenyar i detonar tres revolucions que van deixar un impacte profund en la política, la societat i la cultura d'Europa i del món del segle XX. Naturalment, ens referim a la Revolució Russa, la fundació del Dada, el segon gran moviment de l'avantguarda històrica, i l'escriptura definitiva d'una part d'*Ulisses*, la novel·la de totes les novel·les, respectivament. També hi surten tangencialment altres personatges de gran interès, com ara Stefan Zweig i Hugo Ball, per citar només dues figures ben emblemàtiques.

El savi i subtil Pons aborda la ingent tasca de trenar el triple relat amb la seva bateria d'eines literàries de gran eficàcia, a base de barrejar proporcionadament els seus dots d'escriptura en diversos gèneres com ara la crònica de viatges, el reportatge periodístic, l'assaig històric,

La novetat de Pons és fresca i punyent

la narrativa i el memorialisme. El resultat artístic és un text concentrat, lleuger, viu i altament llegidor.

Dels tres retrats, els més aconseguits són els de Lenin i Tzara, perquè l'autor tenia alguna novetat per comunicar als seus lectors. En el cas de Lenin volia baixar el personatge de l'estratosfera més enllà del bé i el mal per encarnar-lo en el present del 1917 perquè el poguéssim veure tal com era en l'aspecte personal, familiar i social, un retrat, per cert, no gaire afavoridor, però ajustat a la veritat biogràfica. Amb la figura de Tzara fa una cosa molt lloable que és reivindicar el poeta, més que seguir el camí massa fressat i fàcil d'insistir en la seva paternitat del moviment Dada. Però Joyce se li escapa a l'autor perquè es refia massa de les fonts directes i de la biografia monumental i intimidatòria del 1959 de Richard Ellmann, ignorant la nova i controvertida obra de Gordon Bowker, publicada el 2011.

El nou llibre d'Agustí Pons és una aportació ben original al panorama de la literatura catalana actual, però com sol passar en aquestes situacions, quan l'autor està treballant a les palpentes, sense precedents, resulta difícil lligar tots els fils i algun se li escapa del control ferri que vol exercir. En aquest sentit, els retrats de Tzara i Joyce presenten alguns errors i donaven per a més. *

Agustí Pons, en primer terme, acompanyat d'Àlex Susanna (Joyce), Oriol Tramvia (Lenin) i Vicenç Altaïó (Tzara)
MARTÍ PONS

ZURIC, 1917. LENIN, JOYCE, TZARA
Agustí Pons
Editorial: Pòrtic
Barcelona, 2017
Pàgines: 233
Preu: 17,50 euros